

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 97/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Martinom Olosom, advokátom, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 14 C 136/2014-295 z 26. októbra 2017, rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 35/2018-337 z 26. apríla 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 10/2019 z 30. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Sťažovateľka bola v spore vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) v právnom postavení žalovanej v 2. rade v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov. Okresný súd rozsudkom č. k. 14 C 136/2014-295 z 26. októbra 2017 určil, že tam špecifikovaná zmluva o prevode vlastníctva bytu uzavretá medzi žalovanou v 1. rade ako prevodcom a sťažovateľkou ako žalovanou v 2. rade je neúčinná, a zaviazal ich spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania žalobcovi v rozsahu 100 %.

4. Na základe odvolania sťažovateľky a žalovanej v 1. rade Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 9 Co 35/2018-337 z 26. apríla 2018 rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobcovi priznal proti žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Rozsudok krajského súdu napadli sťažovateľka, ako aj žalovaná v 1. rade dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 2 Cdo 10/2019 z 30. januára 2020 dovolanie podľa § 447 písm. c) a f) CSP odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov označeným v záhlaví tohto uznesenia podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc:

a) okresný súd ani krajský súd nekonali s intervenientom na strane sťažovateľky a žalovanej v 1. rade;

b) poučenie rozsudku okresného súdu tento spísal a naformuloval podľa vyše rok neúčinného Občianskeho súdneho poriadku, a nie podľa Civilného sporového poriadku. Vzhľadom na uvedené bolo poučenie neúčinné a vyžadovalo opravu uznesením;

c) okresný súd nevykonal dôkazy navrhnuté sťažovateľkou, pričom išlo o zásadné dôkazy – nepripojil spisy okresného súdu vedené pod sp. zn. 19 Cb 178/2011 a sp. zn. 37 P 461/2012, nevykonal dôkaz – oboznámenie sa s čestným vyhlásením [REDAKOVANÉ] a nevykonal jeho výsluch a taktiež nevyžiadal správu od Štátneho fondu rozvoja bývania;

d) rozsudok okresného súdu je zmätočný, keďže si odporuje, keď v bode 48 odôvodnenia tento jasne uviedol, že k ukráteniu veriteľa zmluvou z 28. mája 2014 nedošlo, a napriek tomu žalobe vyhovel;

e) viaceré právne úvahy okresného súdu nemajú oporu v zákone a nerešpektujú predchádzajúci záväzný právny názor krajského súdu vyjadrený v jeho kasačnom rozsudku č. k. 9 Co 702/2015 z 28. januára 2016 (ďalej aj „kasačný rozsudok“). Kasačná záväznosť môže byť prelomená iba za situácie, keď je skutkový stav v priebehu ďalšieho konania po vrátení veci iný, čo nie je jej prípad. Krajský súd nevysvetlil ani neodôvodnil, prečo „ustúpil“ od svojho predchádzajúceho právneho názoru;

f) okresný súd, ako aj krajský súd konali so žalovanou v 1. rade, ktorá nebola pasívne legitimovaná;

g) okresný súd vyložil zákon (Občiansky zákonník, pozn.) tak, aký by podľa jeho názoru mal byť, a nie tak, aký je, pričom opomenul, že Občiansky zákonník obsahuje *numerus clausus* odporovateľných právnych úkonov, ktorých podmienky nemožno extenzívne rozširovať;

h) okresný súd zmätočne aplikoval pojem blízka osoba podľa § 116 Občianskeho zákonníka a nesprávne vyhodnotil sťažovateľkou tvrdenú skutočnosť o tom, že nemohla mať žiaden úmysel ukrátiť veriteľa, ako zákonnú podmienku odporovateľnosti;

i) odporovanie zmluvného prevodu medzi ňou ako žalovanou v 2. rade a žalovanou v 1. rade je absolútne nemožné, keďže odporovať možno iba prvotný prevod dlžníka, a nie aj ďalší prevod, a to aj s poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 7/2012-9 zo 6. marca 2012;

j) krajský súd všetky tieto vady a porušenia práva na spravodlivý proces okresného súdu opomenul, resp. „bagatelizoval“;

k) odmietnutie dovolania najvyšším súdom bez meritórneho prieskumu je nezákonné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom okresného súdu

8. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

9. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu

10. Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sa ústavný súd musel zaoberať aj otázkou včasnosti podania ústavnej sťažnosti ako jednou z procesných podmienok jej prípustnosti. Vychádzajúc z § 124 štvrtej vety zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorej ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, ústavný súd považoval dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti v danej veci za zachovanú.

11. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd poznamenáva, že námietky uvedené v časti II pod písm. a) až d) tohto uznesenia tak, ako ich formulovala v ústavnej sťažnosti sťažovateľka, predniesla v rovnakom rozsahu aj v dovolacom konaní, kde konal a rozhodoval najvyšší súd. Aj v tomto prípade tak právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľky v tomto rozsahu predchádza oprávneniam ústavného súdu, a to vzhľadom na už uvedený princíp

subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy. Vzhľadom na uvedené aj v súvislosti s touto časťou ústavnej sťažnosti existuje dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

12. Vo vzťahu k sťažovateľkinej námietke o tom, že krajský súd nevysvetlil, prečo sa bez zmeny skutkového stavu odklonil od svojho predchádzajúceho právneho záveru vyjadreného v rozsudku č. k. 9 Co 702/2015 z 28. januára 2016, ústavný súd poukazuje na tú časť napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorej uviedol, že okresný súd postupoval v konaní po zrušujúcom rozsudku odvolacieho súdu správne. Podstatné pritom je tak, ako to uviedol krajský súd (bod 7 napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.), že ako súd odvolací vo svojom kasačnom rozsudku vyčítal okresnému súdu nedostatočné odôvodnenie vo veci, keď nebolo zrejmé, prečo aplikoval určité ustanovenia, resp. nevysvetlil, ako dospel k uvádzaným záverom. Okresný súd túto vadu svojho rozhodnutia už v napadnutom rozsudku odstránil, keď svoje právne závery primerane vysvetlil. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na túto námietku sťažovateľky a primeraným spôsobom ju zodpovedal, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu nemožno v tejto časti hodnotiť ako arbitrárny a zjavne neopodstatnený.

13. Sťažovateľka ďalej namieta, že okresný súd, ako aj krajský súd konali so žalovanou v 1. rade, ktorá nebola pasívne legitimovaná. K tejto námietke ústavný súd len stručne konštatuje, že tak, ako aj sama sťažovateľka uvádza, ona ako žalovaná v 2. rade tvorila so žalovanou v 1. rade samostatné procesné spoločenstvo, keď každá z nich bola pasívne legitimovaná v tom-ktorom petite žaloby. Vzhľadom na uvedené si táto námietka sťažovateľky nevyžadovala vo vzťahu k záverom krajského súdu týkajúcim sa jej postavenia ako žalovanej v 2. rade zo strany krajského súdu explicitnú odpoveď a z ústavnoprávneho hľadiska je vo vzťahu k prípadnému porušeniu jej práva na spravodlivý proces bez akejkoľvek relevancie.

14. K námietkam sťažovateľky, ktoré ústavný súd na základe jej argumentácie vymedzil pod písm. g) a h), ústavný súd uvádza, že krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, ktorý podľa jeho názoru adekvátnym spôsobom vyložil § 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka a správne posúdil a vyložil pojem blízkej osoby podľa § 116 Občianskeho zákonníka, ako aj správne posúdil úmysel pri ukrátení veriteľa ako základnej zákonnej podmienky možnosti odporovať právnomu úkonu. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že v preskúmvanej veci je potrebné prihliadnuť aj na možnosti následného ukrátenia, reťazenia takýchto prevodov s úmyslom ukrátenia a možnosť podľa § 42b ods. 2 Občianskeho zákonníka, dávajúcu veriteľovi právo odporovať právnomu úkonu nielen proti osobám, ktoré s dlžníkom dojednali odporovateľný právny úkon, ale aj proti ich dedičom alebo právnym nástupcom, ako aj proti tretím osobám za podmienky, že im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnomu úkonu proti ich predchodcovi. Následne okresný súd adekvátnym spôsobom zdôvodnil, ako s prihliadnutím na špecifické okolnosti prejednávanej veci dospel k záveru, že právny úkon – darovacia zmluva z 28. mája 2014 bezprostredne nadväzovala na prvotný prevod z 24. októbra 2013, a tak tvorila sieť prevodov s cieľom dostať vec z bezpodielového spoluvlastníctva manželov bez ekvivalencie do vlastníctva sťažovateľky, pričom spoločným úmyslom osôb bolo ukrátiť, znemožniť prípadné uspokojenie veriteľa z tejto veci. Pokiaľ okresný súd uzavrel (a krajský súd sa s týmto názorom stotožnil, pozn.), že v okolnostiach veci bolo potrebné zaujať ním prezentovaný názor, keďže inak by inštitút odporovateľnosti úplne stratil zmysel, ak by pasívne legitimovaná osoba z neúčinného prevodu stihla vec bezodplatne previesť na inú osobu, nemožno tento jeho záver z ústavnoprávneho

hľadiska považovať za arbitrárny či odporujúci existujúcej právnej úprave obsiahnutej v § 42a a 42b Občianskeho zákonníka.

15. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti týchto námietok odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Sťažovateľka tiež namieta, že odporovanie zmluvného prevodu medzi ňou ako žalovanou v 2. rade a žalovanou v 1. rade je absolútne nemožné, keďže odporovať možno iba prvotný prevod dlžníka, a nie aj ďalší prevod, a to aj s poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 7/2012-9 zo 6. marca 2012. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania na základe sťažovateľkou podaného dovolania bolo aj posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 a) CSP, v rámci ktorého sťažovateľka argumentovala odklonom od právneho názoru prezentovaného v uznesení ústavného súdu č. k. II. ÚS 7/2012-9 zo 6. marca 2012. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že uvedené zakladá bez ďalšieho dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti tejto námietky podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie, keďže sťažovateľka túto skutočnosť mohla (a aj uplatnila) v podanom dovolaní, o ktorom následne rozhodoval najvyšší súd napadnutým uznesením, preskúmaním ktorého sa sťažovateľka rovnako dovoľáva v podanej ústavnej sťažnosti.

III.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu

17. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti konštatuje, že napriek tomu, že sťažovateľka je zastúpená advokátom, táto v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť sťažovateľky obsahuje bez ďalšej na to nadväzujúcej argumentácie iba konštatovanie, že odmietnutie dovolania najvyšším súdom bez vecného prieskumu veci bolo nezákonné a došlo ním k odňatiu sťažovateľkinej možnosti konať pred súdom. Bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľky je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť nie je argumentačne koncipovaná tak, aby sa z nej dalo vyvodiť, ako napadnuté uznesenie najvyššieho súdu malo poškodiť sťažovateľku na ňou označených právach, pretože absentuje odôvodnenie, teda argumentácia, relevantné námietky a prezentovanie súvislostí tykajúcich sa porušenia označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

18. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

19. Vzhľadom na to, že nedostatok odôvodnenia, ktoré predstavuje podstatnú náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy, nemožno považovať

za odstrániteľný nedostatok formálnej povahy (na ktorý cieľ § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pozn.), ústavný súd v okolnostiach daného prípadu sťažovateľku na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti spočívajúcich v nedostatočnom odôvodnení ústavnej sťažnosti nevyzýval.

20. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúce s návrhom na rozhodnutie vo veci samej, ústavný súd ústavnú sťažnosť v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 10. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu